

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
18 april 2007		DN. 2007/1286	23 mei 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Overzomerende ganzen			

_____ Geachte Voorzitter,

Hierbij reageer ik op de vragen en opmerkingen van de vaste commissie voor LNV ten behoeve van een schriftelijk overleg over de problematiek van overzomerende ganzen.

Oplossingen

De leden van de CDA-fractie geven aan dat een oplossing voor de problematiek van overzomerende ganzen met breed draagvlak binnen het beleidskader de voorkeur verdient. Die oplossing moet er dan wel binnen afzienbare termijn zijn. De vraag is of daar zicht op is.

Ik heb het beleidskader faunabeheer verzocht mij voor 1 oktober 2007 te adviseren over alternatieve oplossingen voor de problematiek van de overzomerende ganzen. Dit betekent niet dat er deze zomer geen actie ondernomen kan worden om landbouwschade door overzomerende ganzen te beperken. Provincies kunnen reeds nu in voorkomende gevallen ontheffingen verlenen op basis van faunabeheersplannen. Ook kunnen provincies vrijstelling geven voor afschot van overzomerende grauwe ganzen.

Verder geven de leden van de CDA-fractie aan dat als het beleidskader niet spoedig met een oplossing komt de overzomerende grauwe gans alsnog op de vrijstellingslijst moet komen. Ook geven de leden van de CDA-fractie aan een oplossing alleen zinvol te vinden indien er een goed uitgewerkte, duidelijke, effectieve en breed gedragen aanpak komt. Het beleid zal vervolgens integraal, en zonder nadere provinciale bepalingen en beperkingen (bijvoorbeeld voor afschot) uitgevoerd moeten worden. Bovendien moet de ontheffings-systematiek juridisch in orde zijn. De vraag is of de minister deze uitgangspunten deelt?

Ik deel de meeste van de genoemde uitgangspunten. De provincies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het ganzenbeleid. Dit betekent ook dat provincies nadere bepalingen en beperkingen kunnen opleggen voor bijvoorbeeld afschot. Ik zal provincies ondersteunen om de ontheffingsystematiek zodanig op te zetten dat deze juridisch niet makkelijk aanvechtbaar zijn.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
23 mei 2007	DN. 2007/1286	2

Als eerste stap hiervoor heb ik de Universiteit van Tilburg een quick-scan laten uitvoeren naar de ontheffingsproblematiek. De uitkomsten van dit onderzoek zal ik met de provincies bespreken.

De leden van de CDA-fractie geven aan dat aan afschot geen nadere beperkende bepalingen verbonden moeten worden, anders dan wat de Flora- en faunawet op dit punt voorschrijft. Kan de minister zich vinden in deze aanpak en is de minister bereid zich hiervoor in te zetten?

Ik wil op landelijk niveau stabilisatie van de populatie overzomerende grauwe ganzen. Lokaal moet afgesproken worden hoe landbouwschade door overzomerende ganzen het best voorkomen kan worden. Hiervoor zijn in veel gebieden ook populatiebeperkende maatregelen nodig, waaronder afschot. De FF-wet biedt de mogelijkheid om aan vrijstellingen en ontheffingen voor afschot voorschriften te verbinden. Voorschriften kunnen bijvoorbeeld gaan over registratie van het aantal ganzen wat wordt geschoten. Voorschriften zijn noodzakelijk om te garanderen dat de ontheffing alleen wordt gebruikt waarvoor deze is bedoeld. Bovendien schrijft de Vogelrichtlijn voor dat ontheffingen alleen onder strikte condities worden verleend en dat over het gebruik van ontheffingen wordt gerapporteerd.

De leden van de PvdA-fractie zijn voorstander van een structurele oplossing van de overlast van overzomerende ganzen. Uit eerder advies van SOVON Vogelonderzoek Nederland is naar voren gekomen dat er per gebied naar de beste oplossing gezocht zal moeten worden die aansluit bij de lokale mogelijkheden en wensen. Soms betekent dat rapen en schudden, soms gericht afschot, soms vangen. Ook zal de rol van natuurlijke predatoren als de vos in ogenschouw genomen moeten worden. Juist door de vos op de landelijke vrijstellingslijst te zetten is er een schakel in het bestrijden van de overlast door ganzen weggehaald. Was ook hier maatwerk niet een betere oplossing geweest?

Het plaatsen van de vos op de landelijke vrijstellingslijst staat maatwerk niet in de weg. In Faunabeheereenheden kunnen afspraken gemaakt worden over of en hoe de vossenpopulatie beheerd wordt.

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat de aanbevelingen en maatregelen die in het SOVON-rapport "overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?" onderzocht moeten worden en vragen of de minister daartoe bereid is.

Het ministerie van LNV heeft een concepthandreiking voor het provinciaal beleid ten aanzien van overzomerende ganzen gemaakt. Hierin staan richtlijnen voor provincies en faunabeheereenheden voor de uitwerking van het rijksbeleid. De handreiking, die grotendeels is gebaseerd op het SOVON-rapport, is tijdens het symposium voor overzomerende ganzen op 12 september 2006 aan betrokken organisaties gepresenteerd.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
23 mei 2007	DN. 2007/1286	3

De leden van de VVD-fractie hebben er reeds vaak op gewezen dat er een relatie is tussen het aantal overwinterende ganzen en het aantal ganzen dat hier blijft als overzomeraars. Deelt u deze mening en bent u bereid het beleid zodanig vorm te geven dat het aantal overwinteraars binnen het door de vorige minister van LNV aangegeven limiet van 1,5 mln. blijft?

De relatie tussen het aantal overwinterende ganzen en het aantal ganzen dat hier blijft als overzomeraar wordt momenteel onderzocht in de evaluatie van het opvangbeleid.

Ik vind het vooral belangrijk om de schade voor de landbouw te beperken. Landbouwschade is niet exact lineair gecorreleerd aan het aantal ganzen. Op sommige locaties zorgen ganzen voor meer schade dan op andere locaties. Dit is de reden dat er geen beleidsdoelstelling voor het aantal overwinterende ganzen is geformuleerd, maar voor het areaal (80.000 hectare) aan opvanggebieden. De grootte van populaties verhoudt zich recht evenredig tot het beschikbare voedsel.

De leden van de PvdD-fractie vragen of u kunt aangeven of u de ontwikkeling van een combinatiemethode als gebiedsgerichte aanpak wil ondersteunen en zo ja, op welke manier? Bent u bereid substantieel en structureel budget vrij te maken voor implementatie van beschikbaar alternatievenonderzoek en mogelijk maken van voortgezet alternatievenonderzoek?

Ik ben bereid kansrijke maatregelen die een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van landbouwschade door overzomeraars te laten onderzoeken. Het Faunafonds financiert diverse onderzoeken naar het voorkomen van landbouwschade door inheemse beschermde soorten. Maatregelen voor overzomerende grauwe ganzen moeten er echter bij voorkeur op gericht zijn dat de populaties stabiliseren of afnemen, zodat de problemen niet worden verplaatst of verergerd. Op het moment dat op grote schaal witte klaver wordt ingezaaid, neemt de voedselbeschikbaarheid voor de ganzen toe en bestaat het risico dat de populatie groeit.

Vrijstellingslijst

De leden van de PvdA-fractie zijn in de afgelopen jaren tegenstander geweest van het plaatsen van de grauwe gans op de landelijke vrijstellingslijsten, omdat in de ogen van de leden van de PvdA-fractie lokaal maatwerk nodig is. De Flora- en faunawet biedt ook de mogelijkheid voor dit lokale maatwerk omdat in deze wet de provincies de mogelijkheid krijgen tot het verlenen van vergunningen. Welke rol ziet u weggelegd voor provincies?

De provincies hebben een zeer belangrijke rol in de uitvoering van het ganzenbeleid voor overwinterende ganzen: provincies hebben de opvanggebieden aangewezen, Gedeputeerde Staten beoordelen de Faunabeheerplannen en provincies verlenen de eventuele ontheffingen of vrijstellingen voor verjaging en eventueel ondersteunend afschot. Ook voor het oplossen van de problematiek van overzomerende ganzen zie ik een belangrijke rol weggelegd voor de provincies.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
23 mei 2007	DN. 2007/1286	4

De leden van de SP-fractie willen graag weten wat uw mening is ten aanzien het verbreken van de verbinding tussen broedgebied en opgroeigebied voor kuikens, als alternatief voor afschot. Daarnaast vragen deze leden wat uw mening is over het wegvangen van niet-broedende groepen ganzen die vaak verder van open water durven te fourageren.

Het verbreken van de verbinding tussen broedgebied en opgroeigebied kan een effectieve maatregel zijn. Ook het wegvangen van niet-broedende ganzen kan een effectieve maatregel zijn om de populatie te reguleren.

Deelt u de mening van de leden van de SP-fractie dat enkel afschot contraproductief werkt, omdat opengevallen plaatsen gemakkelijk worden opgevuld door vrij vliegende groepen niet-broedende ganzen? Zo neen, waarom niet?

Ik ben van mening dat afschot alleen onvoldoende is. Aanvullende maatregelen zijn nodig. Afschot is echter wel een belangrijk onderdeel uit het pakket aan maatregelen dat genomen moet worden.

De leden van de VVD-fractie constateren dat naar aanleiding van het overleg van 5 oktober 2006 de minister, de organisaties die deel uitmaken van het Beleidskader oproept hun taak opnieuw op te pakken. Zij hebben inmiddels de hele winter gehad om het eens te worden. Tot op heden is er echter geen oplossing aangedragen en de leden vragen dan ook of de minister bereid is wanneer er niet snel gedegen oplossingen worden aangedragen om de overzomerende gans alsnog op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen?

Het voornemen om de grauwe gans op de vrijstellingslijst te plaatsen was voor de 'groene organisaties van het Beleidskader' aanleiding om hun deelname aan het Beleidskader op te schorten. Alle organisaties van het Beleidskader zijn ook belangrijke partners in lokale Faunabeheereenheden. De partners van het Beleidskader willen graag vasthouden aan lokaal maatwerk en het planmatig werken in de Faunabeheereenheden. Om bovenstaande redenen hebben zij verzocht om niet vast te houden aan het voornemen de overzomerende grauwe gans per 1 april 2007 op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen. Alle organisaties van het Beleidskader, inclusief LTO en KNJV, hebben mij dit per brief laten weten.

Ik wil het Beleidskader graag benutten om naar alternatieve oplossingen te zoeken voor de complexe problematiek van overzomerende ganzen. Als de organisaties van het Beleidskader op 1 oktober 2007 geen bevredigende oplossing hebben gevonden voor de overzomerende ganzen dan zal ik in overleg met de provincies bezien of het nodig is de overzomerende grauwe gans alsnog op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen.

Deelt u de mening van de leden van de PvdD-fractie dat afschot, zeker in de broedperiode waarbij jongen de kans hebben wees te worden, indruist tegen de bedoelingen van de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn (artikel 7, lid 4)?

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
23 mei 2007	DN. 2007/1286	5

Nee. Afschot van overzomerende ganzen doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Bovendien kan afschot gedurende het broedseizoen zo worden georganiseerd, dat alleen de rondtrekkende vogels worden gedood en niet de honkvaste broedende vogels.

Het rapport *'Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?' van SOVON, geeft aan dat afschot niet effectief is. De onderzoekers concluderen dat de sterke groei van het aantal ganzen ligt in de sterk verbeterde voedselsituatie sinds de jaren zeventig en de toename van geschikt broedhabitat. De leden van de PvdD-fractie verzoeken u daarom bij het bepalen van het beleid ten aanzien van ganzenbeheer vooral te kijken naar de oorzaak van de groei van het aantal ganzen en naar kansrijke diervriendelijke alternatieven voor het bestrijden en voorkomen van eventuele problemen om op basis daarvan uw beleid beter te kunnen gronden. Wilt u zich inzetten voor verder onderzoek naar alternatieven om afschot te allen tijde te voorkomen?*

Ik streef stabilisatie van de populatie overzomerende grauwe ganzen na en wil exotische ganzensoorten bestrijden. Afschot maakt onderdeel uit van dit beleid.

Schadeproblematiek

Eerder heeft de CDA-fractie gewezen op het feit dat schade-uitkeringen in veel gevallen onvoldoende kostendekkend zijn. Naast gewasschade is er ook sprake van schade door de bedrijfsvoering die niet meegenomen wordt. Met het oog op behoud van draagvlak voor ganzenopvang in het landelijk gebied, vinden de leden van de CDA-fractie een reële toereikende schadevergoeding van belang. Kosten kunnen niet zo maar afgewend worden op individuele agrariërs. Als dit ganzenbeleid de voorkeur heeft, dan moet de gemeenschap ook bereid zijn de kosten daarvoor te dragen.

Ik streef stabilisatie na van de inheemse overzomerende grauwe gans en nulstandbeleid voor de overige exotische overzomeraars. Met dit beleid wil ik de schade in de perken houden. Voor de individuele agrariërs die nu nog wel zwaar getroffen worden door de schade wordt in overleg met LTO naar tijdelijke oplossingen gezocht.

De leden van de CDA-fractie zijn voorstander van de schadepreventieonderzoeken en zouden graag vernemen wat op dit punt precies onderzocht wordt en wat de uitkomsten van onderzoek, voorzover beschikbaar, tot nu toe zijn.

Het Faunafonds heeft in de periode 2004-2007 ongeveer zeven onderzoeksprojecten naar schadepreventie van ganzenvraat gefinancierd. In deze onderzoeken wordt het werende effect van een breed scala aan nieuwe afweermiddelen en methoden onderzocht. Een aantal van deze nieuwe middelen zullen in het vernieuwde Handboek Faunaschade worden opgenomen.

Een literatuuronderzoek heeft een goed overzicht gegeven van wat op dit gebied ook uit het buitenland bekend is. Het veld- en experimenteel onderzoek betreft onder meer in welke mate chemische middelen die op gras wordt opgebracht de grasopname door ganzen negatief beïnvloeden al dan niet in combinatie met visuele merktekens.

Ook zijn de werende effecten van linten met holografische prints onderzocht op ganzen. De eerste conclusies uit de studies zijn bemoedigend. De vervolgonderzoeken die zijn voorzien, zullen meer aandacht besteden aan de praktische toepasbaarheid van alternatieve verjaagmethodes van ganzen.

Dit jaar start onderzoek naar de effecten van het plaatsen van tijdelijke rasters tussen het broedgebied en foerageergebied van ganzen. Verwacht wordt dat het broedsucces van ganzen naar een meer natuurlijk niveau zal dalen en de landbouwschade zal afnemen.

De leden van de SP-fractie vragen zich af of u inzage kan geven over de hoogte van de jaarlijks uitgekeerde schadebedragen? Kunt u tevens ingaan op de hoogte van de jaarlijks uitgekeerde schade in relatie tot het aantal ganzen?

In tabel 1 kunt u zien dat de jaarlijks uitgekeerde schade van overzomerende ganzen in de periode 2002-2006 gestegen is van circa € 230.000 naar circa € 430.000.

Tabel 1: Verleende tegemoetkomingen in euro's voor schade door overzomerende ganzen in 2002 tot en met 2006.

Jaartal	2002	2003	2004	2005	2006
Schade	232.433	177.343	168.417	391.636	431.017

Landelijk gezien heeft de afgelopen vijf jaar ongeveer een verdubbeling van het aantal overzomerende ganzen plaatsgevonden en eveneens een verdubbeling van de uitgekeerde schade. Op lokaal niveau echter is er niet altijd een lineaire relatie tussen het aantal ganzen en de geconstateerde schade. Zolang de ganzen voornamelijk in de natuurgebieden blijven ondervindt de landbouw er weinig last van.

Overig

De leden van de CDA-fractie vinden het van groot belang dat er ook een goede aanpak komt voor de onbeschermde exoten en verwilderde ganzen. Bestrijding van deze diersoorten is gedurende het hele jaar nodig, zowel binnen als buiten natuurgebieden. Bevorderd moet worden dat ook terreinbeheerders hier goede uitwerking aan geven. Bent u bereid u hiervoor sterk te maken?

Ja.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg